

TAŞINIR MÜLKİYETİNİN TERK YOLUYLA KAYBI

(LOSS OF MOVABLE PROPERTY THROUGH ABANDONMENT)

Arş. Gör. Serra KOCAR* **

ÖZ

Taşınır mülkiyetinin konusu Türk Medeni Kanunu m. 762'de taşınır eşya ve bazı doğal güçler olarak ifade edilmiştir. Taşınır mülkiyetinin sahibi, taşınırı, mülkiyetinden çıkarma konusunda tasarruf yetkisine sahiptir. Bu anlamda malik, taşınır mülkiyetini terk edebilir. Bu işlem neticesinde malik taşınırı kaybetmektedir. Taşınır mülkiyetinin terki için malikin terk iradesine sahip olması ve taşınırı kesin ve sürekli olarak zilyetliğinden çıkarması gerekmektedir. Söz konusu tasarruf işlemi sonucundan taşınır sahipsiz hale gelmektedir. Taşınır mülkiyeti paylı mülkiyete konu olması halinde de paydaşların payından feragat etmesi mümkündür. Payın terki, taşınır mülkiyetinin terki kapsamında teknik bir terk işlemi niteliğinde değildir.

Anahtar Kelimeler: Taşınır mülkiyetinin terki, terk iradesi, paylı mülkiyette payın terki

ABSTRACT

The subject of the movable property is stated in the Turkish Civil Code article 762 as movable goods and some natural forces. The proprietor of the movable property has the power of disposition to dispose of the movable property. In this sense, the owner can desert movable goods. As a result of this transaction, the owner loses the movable. For the abandonment of movable ownership, the owner must have the will of desert the property and permanently remove it from its possession. As a result of this act of disposal, movable property becomes ownerless. Stakeholders may waive their share if there is joint ownership in movable ownership. The withdrawal of the share is not a technical abandonment within the scope of the abandonment of movable ownership.

Keywords: the abandonment of movable ownership, the will of desert, waiver of share in joint ownership

GİRİŞ

Taşınır mülkiyetinin kapsamına nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddi şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçler girmek-

¹ Eserin Dergimize geliş tarihi:23.10.2019. İlk hakem raporu tarihi:09.03.2021. İkinci hakem raporu tarihi:19.04.2021. Onaylanma Tarihi:20.04.2021.

* Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

** Yazarın ORCID belirleyicisi: 0000-0001-7772-2974.

Esere Atıf Şekli: Serra Kocar, "Taşınır Mülkiyetinin Terk Yoluyla Kaybı", YÜHFD, C.XVIII, 2021/2, s.1199-1214.

tedir. Taşınır mülkiyeti, taşınmaz mülkiyeti sayılmayan ve taşınmazla sıkı bağılılığı bulunmayan mallardan oluşmaktadır.

Taşınır mülkiyetinin kaybı mutlak ve nisbi surette gerçekleşmektedir. Taşınır mülkiyetinin terki mülkiyetin mutlak kaybıdır. Zira malik taşınırı terk iradesiyle zilyetliğinden çıkardıktan sonra taşınır üzerindeki mülkiyet hakkı tamamen ortadan kalkmaktadır. Bir başka kişi bu işlemle taşınıra malik olmamaktadır.

Taşınır mülkiyetinin terki, nitelik itibarıyla bir tasarruf işlemidir. Malik tek taraflı olarak taşınırı mülkiyetinden çıkarmaktadır.

Çalışma kapsamında öncelikle taşınır mülkiyeti ve taşınır mülkiyetinin kaybına ilişkin değerlendirme yapılacaktır. Devamında ise taşınır mülkiyetinin terkinin tasarruf işlemi niteliği üzerine incelemeler yapılacaktır. Taşınır mülkiyetinin terki, tek taraflı tasarruf işlem olduğu için eksiltici işlem kapsamında değerlendirilir. Burada malik, taşınırı bir başkasına kazandırmaksızın mülkiyetten feragat etmektedir.

Ayrıca çalışma kapsamında taşınır mülkiyetinin terkinin gerçekleşmesi için gerekli olan aşamalardan bahsedilecektir. Zira terk, malikin terk iradesi ile taşınırı zilyetliğinden çıkarması ile mümkün olmaktadır. Bu kapsamda taşınır mülkiyetinin terkine ilişkin yargı kararları değerlendirilecektir.

Çalışmanın son kısmında terke ilişkin tasarruf işleminin hüküm ve sonuçları incelenecektir. Taşınır mülkiyeti, malikin terke ilişkin tasarruf işlemini yerine getirmesiyle sahip-siz hale gelmektedir. Taşınır üzerinde mülkiyet hakkının birden fazla kişiye ait olması durumunda paydaşların sahip olduğu payları terk edebilmesi mümkündür. Birlikte mülkiyet kapsamında paylı mülkiyetin kurulduğu taşınırlarda paydaşların paylarından feragat etmesi neticesinde ortaya çıkacak hukuki sonuçlar teknik anlamda terkten farklılık arz etmektedir. Taşınır mülkiyeti ve payın terkine ilişkin tasarruf işleminin hüküm ve sonuçları bu anlamda değerlendirme konusu yapılacaktır.

I. Taşınır Mülkiyeti Kavramı ve Genel Olarak Taşınır Mülkiyetini Sona Erdiren Sebepler

A. Taşınır Mülkiyeti Kavramı

Taşınır mülkiyetinin konusu 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu¹ (TMK) m. 762'de, nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddi şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçler olarak ifade edilmiştir. Bir eşyanın taşınır mülkiyeti kapsamında değerlendirilebilmesi için öncelikle taşınmaz mülkiyetine konu olmaması gerekmektedir. Taşınır eşya ile taşınmaz eşya arasındaki ayrımın maddi ve hukuki yönleri bulunmaktadır. Nitekim TMK m. 704 ve TMK m. 762, bu hukuki ayrımın dayanaklarıdır. Taşınır eşyanın niteliği gereği zarar görmeksizin bir yerden bir yere taşınabilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla taşınır eşya, üzerinde bulunduğu taşınmaz ile sıkı surette bağlı olmalıdır².

TMK m. 762'de taşınır mülkiyetinin kapsamına, maddi malların yanında doğal güçler de dâhil edilmiştir. Maddi mallar yapısı gereği taşınır mülkiyetinin konusunu oluşturmaktadır. Doğal güçlerin taşınır mülkiyeti olarak kabulü Kanun gereğidir. Doğal güçlerin

¹ RG. 8.12.2001, S. 24607.

² GÖKHAN ANTALYA, Eşya Hukuku Giriş Temel Kavramlar ve İlkeler, C.IV/I, Seçkin Yayınevi, İstanbul 2019, s. 84, 85; FİKRET EREN, Mülkiyet Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2020, s. 489 vd.; JALE AKİPEK/TURGUT AKINTÜRK/DERYA ATEŞ, Eşya Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul 2018, s. 32; 22, 23. SUAD BERTAN, Aynı Haklar, C. I, Balkan Basım ve Ciltevi, Ankara 1976, s. 22, 23.

yanında enerji de taşınır eşya kapsamındadır. Yani elektrik enerjisi, nükleer enerji, termik, rüzgâr ve güneş enerjisi taşınır eşya sayılır. Burada kıstas, enerjinin kullanımı ve yararlanılması açısından hâkimiyet altında tutulabilmesidir. Dolayısıyla taşınır mülkiyetine ilişkin hükümler, kanun atfı gereği doğal güçlere ve enerjiye kıyasen uygulanabilir³. Gemilerin her ne kadar bir yerden bir yere taşınabiliyor olması nedeniyle taşınır eşya olması gerektiği düşünülse de Türk Ticaret Kanununda öngörülen gemi siciline kaydedilen gemiler taşınmaz mülkiyetine tabidir⁴.

Taşınır yapı ise üzerinde bulunduğu taşınmazın bütünleyici parçası niteliğinde değildir. Zira taşınır yapı, taşınmaz üzerinde geçici olarak bulunmaktadır. Örneğin kulübe, baraka, çardak gibi yapılar, taşınır mülkiyeti kapsamında değerlendirilmektedir. Eklenti de niteliği gereği taşınır mülkiyetine tabidir⁵. Hakkın teslimle karşı tarafa geçtiği kıymetli evrak niteliğinde senetler de taşınır mülkiyeti kapsamındadır. Bununla birlikte insan vücudu ve fikir ve sanat eserleri üzerindeki haklar taşınır mülkiyeti kapsamında değildir⁶.

B. Taşınır Mülkiyetini Sona Erdiren Nedenler

TMK m. 778'de: "*Taşınır mülkiyeti, malik tarafından terk edilmedikçe veya başkası tarafından kazanılmadıkça yalnız zilyetliğin kaybıyla sona ermez*" denilmiştir. Taşınır mülkiyetinin sona ermesi için taşınırın zilyetliğinin kaybedilmesine ek olarak hukuki sebebin varlığı aranmaktadır⁷. İlgili hükme göre taşınırın zilyetliğinin kaybedilmesi; taşınırın terk edilmesi ya da başkası tarafından kazanılması hallerinden biriyle tamamlanmalıdır⁸.

Taşınır mülkiyeti, nisbi ve mutlak olmak üzere iki şekilde sona ermektedir. Mülkiyetin nisbi kaybında, taşınırın mülkiyeti eski malik tarafından kaybedilirken başka biri tarafından aslen veya devren iktisap edilmektedir. Taşınır mülkiyetinin terki, mülkiyetin mutlak kaybı hallerinden biridir. Terk edilen taşınır sahipsiz hale gelmektedir⁹. Ayrıca taşınır mülkiyetinin yok olduğu ve özel mülkiyete konu olmaktan çıktığı hallerde de mülkiyet, mutlak olarak kaybedilmiş olmaktadır. Zira taşınır, ikinci bir malik tarafından kazanılmaksızın malik tarafından kaybedilmektedir.

Taşınırın malikin rızası doğrultusunda hukuki işlemle devredilmesi mülkiyetin nisbi kaybı hallerinden biridir. Mülkiyetin aslen kazanıldığı; işleme, karışma, birleşme, bulunmuş eşya ve kazandırıcı zamanaşımı hallerinde de mülkiyet, nisbi olarak, malikin rızası olmaksızın kaybedilmektedir¹⁰. Ancak mülkiyetin yalnızca devren kazanıldığı hallerde önceki malikin mülkiyeti nisbi olarak kaybedeceğini ileri süren bir görüş de vardır. Bu görüşe göre mülkiyetin başkası tarafından aslen kazanılması halinde önceki malik mülkiyeti mutlak olarak kaybetmektedir. Ayrıca söz konusu görüş; mülkiyetin mutlak kaybına, eşyanın yok

³ ANTALYA, Temel Kavramlar, s. 84 vd.; AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ, s. 579.

⁴ MEHMET SERKAN ERGÜNE, Taşınır Mülkiyeti, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2017, s. 16, 17; EREN, Mülkiyet Hukuku, s. 524, 525.

⁵ EREN, Mülkiyet Hukuku, s. 489 vd.; ERGÜNE, s. 16, 17.

⁶ EREN, Mülkiyet Hukuku, s. 12.

⁷ FLURİNA HİTZ, Sachenrecht, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht Art. 641-977 ZGB, Art. 729; 3.Auflage, 412, 2016 (Swisslex, Erişim tarihi 01.03.2021).

⁸ KEMAL OĞUZMAN/ÖZER SELİÇİ/SAİBE OKTAY-ÖZDEMİR, Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2020, s. 878; LALE SİRMEN, Eşya Hukuku, Yetkin Yayınevi, Ankara 2020, s. 518; TURHAN ESENER/KUDRET GÜVEN, Eşya Hukuku, Yetkin Yayınevi, Ankara 2019, s. 402 vd.; SELAHATTİN SULHİ TEKİNAY, Menkul Mülkiyeti ve Sınırlı Ayni Haklar, Filiz Kitabevi, İstanbul 1994, s. 27; ERGÜNE, s. 295; AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ, s. 606.

⁹ AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ, s. 607; SİRMEN, s. 518 vd.

¹⁰ ERGÜNE, s. 296.

olmasını, özel mülkiyete konu olmaktan çıkmasını ve sahipsiz hale gelmesini de dâhil etmektedir¹¹.

II. Taşınır Mülkiyetinin Terkine İlişkin Tasarruf İşlemi

A. Taşınır Mülkiyetinin Terkine İlişkin Tasarruf İşleminin Hukuku Niteliği

Tasarruf işlemi, malvarlığı üzerindeki hakkın devrini, sınırlanmasını ve sona ermesini konu alan hukuki işlemdir. Kişi malvarlığındaki bir unsuru doğrudan doğruya kendi aktifinde etkili olacak bir biçimde hukuki işleme konu edebilmektedir¹². Malik, mülkiyeti altında bulunan taşınır eşyanın tasarruf işlemine konu edilerek devredilmesini, üzerindeki hakların sınırlandırılmasını ve özel mülkiyete konu olmaktan çıkarılmasını sağlayabilmektedir¹³.

Tasarruf işlemi, malvarlığının aktifinde yer alan aynı hakkı azaltıyor ise aynı tasarruf işlemi söz konusudur. Bu işlem tek taraflı hukuki işlem ve sözleşme olarak ortaya çıkmaktadır¹⁴. Sözleşme şeklinde yapılan tasarruf işlemleri sözleşmenin karşı tarafı için kazandırıcı niteliktedir. Zira taraflardan biri karşı tarafa malvarlığının aktifinde yer alan bir aynı hakkı kazandırmaktadır. Ancak tek taraflı yapılan tasarruf işlemi eksiltici özellik taşır¹⁵.

Taşınır eşya, bir tasarruf işlemi olan eksiltici işlem ile malikin mülkiyetinden çıkarılabilir. Yani eksiltici işlem ile malik, mülkiyetinde olan taşınırı tek taraflı bir hukuki işlemle aktifinden çıkarmaktadır. Ancak malikin söz konusu işleminin eksiltici işlem sayılabilmesi için hukuki işlemin bir başka kişinin malvarlığında bir kazandırmaya sebep olmaması gerekmektedir. Burada nitelik itibarıyla kişinin mülkiyet hakkından feragat ettiği söylenebilir. Zira kişi, tek taraflı iradesini başkaca birine yöneltmesi gerekmeksizin kendi malvarlığındaki taşınır üzerindeki mülkiyet hakkını sona erdirmektedir¹⁶. Kişinin tek taraflı ve yöneltmesi gerekmeyen irade beyanı ile gerçekleşen söz konusu tasarruf işlemi; taşınırı başkası tarafından iktisap edilebilir hale getirmektedir¹⁷.

Kişinin taşınırı, bir başka kişi tarafından kazanılmaksızın tek taraflı olarak mülkiyetinden çıkarması halî, ancak çalışmanın konusunu oluşturan terk işlemi için mümkündür. Burada taşınır üzerindeki aynı hakkın kaybına ilişkin olarak eksiltici tasarruf işlemi söz

¹¹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 878; SİRMEN, s. 518 vd.

¹² GÖKHAN ANTALYA/MURAT TOPUZ, Medeni Hukuk Giriş – Temel Kavramlar – Başlangıç Hükümleri, Seçkin Yayınevi, İstanbul 2021, s. 235 vd.; KUDRET AYİTER, Medeni Hukukta Tasarruf Muameleleri, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını No: 28-10, Ankara 1953, s. 13, 14; VEDAT BUZ, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Yetkin Yayınları, Ankara 2005, s. 77 vd.; FİKRET EREN, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınevi, Ankara 2020, s. 173 vd.; KEMAL OĞUZMAN/NAMİ BARLAS, Medeni Hukuk, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020, s. 182 vd.; AHMET KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Turhan Yayınevi, Ankara 2020, s. 73 vd.

¹³ ANTALYA/TOPUZ, s. 235 vd.

¹⁴ “Aynı tasarruf işlemleri, tasarruf (aynî) sözleşmesi ya da tek taraflı işlem ise tasarruf talebi olarak isimlendirilmektedir”, ANTALYA, Temel Kavramlar, s. 141, 142.

¹⁵ “Kazandırıcı malvarlığı işlemlerinin karşısında eksiltici malvarlığı işlemleri yer alır. Haktan feragat işlemleri böylesi eksiltici malvarlığı işlemlerine örnek diye gösterilebilir”, RONA SEROZAN, Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 329; VARDAR HAMAMCIOĞLU, s. 53.

¹⁶ REY HEINZ, Die Grundlagen des Sachenrechts und das Eigentum, Grundriss des schweizerischen Sachenrechts, Band I, 3. Auflage, Bern 2007, N 2024 (Swisslex, Erişim tarihi 01.03.2021); VARDAR HAMAMCIOĞLU, s. 48.

¹⁷ AYİTER, s. 26.

konusu olmaktadır. Alacak hakkının malvarlığından çıkması ise başkası açısından kazandırıcı işlem niteliğine sahiptir. Ancak kişi, alacak hakkından tek başına feragat edememektedir. Böyle bir işlemin ancak, diğer tarafın da katılımı ile yapılacak ibra sözleşmesi ile mümkün olabileceği söylenebilir¹⁸. Dolayısıyla alacak hakkının ibra sözleşmesi ile ortadan kalkması eksiltici işlem kapsamında olmayıp tasarruf işlemi sınırları içine alan bir kazandırıcı işlemdir¹⁹.

B. Terke İlişkin Tasarruf İşleminin Gerçekleşmesi

Taşınır mülkiyetinin terki, malikin tek taraflı bir tasarruf işlemidir. Hukuki işlemler için aranan fiil ehliyeti terkte de aranır. Yani kişinin kendi mülkiyetinde bulunan taşınır terke edebilmesi için bu hususta fiil ehliyeti ve tasarruf yetkisinin olması gerekmektedir²⁰. Fiil ehliyeti veya tasarruf yetkisi olmayan kişilerin taşınır mülkiyetinin terki amacıyla zilyetliği bırakması mülkiyeti kaybettirmez. Ancak zilyetliğin kaybı söz konusu olabilir. Bu şekilde zilyetliği elinde bulunduran iyiniyetli kişi, buluntu veya kazandırıcı zaman aşımı hükümlerine göre mülkiyeti iktisap edebilir.

Terke ilişkin TMK m. 778'de: "*Taşınır mülkiyeti, malik tarafından terk edilmedikçe veya başkası tarafından kazanılmadıkça yalnız zilyetliğin kaybı ile sona ermez*" denilmiştir.

Taşınır mülkiyetinin terkinin gerçekleşebilmesi için objektif ve sübjektif olmak üzere iki unsurun varlığı gerekir²¹. Taşınır mülkiyetinin terk yoluyla kaybının sübjektif unsuru taşınır malikin terke ilişkin iradesinin varlığıdır²². Taşınmazını terk eden, terk iradesini hem açık hem de zımni olarak ortaya koyabilir²³. Taşınırın terk edilip edilmediği hususunda bir belirsizlik varsa malik lehine yorum yapılarak terk edilmediği kabul edilmelidir²⁴. Objektif unsur ise malikin taşınırın zilyetliğini fiilen ve kesin olarak hâkimiyetinden çıkarma-

¹⁸ VARDAR HAMAMCIOĞLU, s. 48.

¹⁹ GÖKHAN ANTALYA, Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. V/1, 1 İstanbul 2019, s. 161-164.

²⁰ TMK m. 16/1.1'de: "*Ayrırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler*" denilmiştir. Kanun koyucu söz konusu hükümle sınırlı ehliyetsizi korumayı amaçlamıştır. Dolayısıyla amaca göre yorum yapılacak ve hükmün kapsamına tasarruf işlemleri de alınacaktır, MUSTAFA DURAL/TUFAN ÖĞÜZ, Türk Özel Hukuku C.II Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi İstanbul 2019, s. 85 vd.; Sınırlı ehliyetsiz borçlandırıcı ve tasarruf işlemlerini ehliyetin genişlediği hallerde yapabileceğinden taşınır mülkiyetini terk yoluyla da sona erdirebileceği söylenebilir, ERGÜNE, s. 300.

²¹ MİCHEL KÄHR; Orell Füssli Kommentar zum ZGB, Herausgeber: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser, Art. 729, 3. überarbeitete Auflage, 1481-1482, 2016 (Swisslex, Erişim tarihi 01.03.2021); EREN, Mülkiyet Hukuku, s. 524, 525; EREN, Mülkiyet Hukuku, s. 525, 526; ERGÜNE, s. 299.

²² RONA SEROZAN, Eşya Hukuku I, Filiz Kitabevi, 3. Bası, İstanbul 2014, s. 333; ROBERT HAAB/AUGUST SİMONİUS/WERNER SCHERRER/DİETER ZOBL, Zürcher Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band IV: Das Sachenrecht, 1. Abteilung: Das Eigentum, Art. 729 ZGB, 2. Auflage, 1064/6-8, 1065/9-14, Zürich (Swisslex, Erişim tarihi 01.03.2021); ERGÜNE, s. 298, 299; VARDAR HAMAMCIOĞLU, s. 26; Roma Hukukunda denizde kaybedilen eşyanın mülkiyeti usucapio ile kazanılamaz. Zira malikin mülkiyeti terk etmiş sayılmamaktadır (Bilgi için bkz. KERİM ATAMER, Deniz Ticareti Hukuku I, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 273).

²³ Günlük yaşantıda çoğunlukla örtülü irade söz konusudur, HAAB/ SİMONİUS/ SCHERRER/ ZOBL, 1064/10.

²⁴ Malik tarafından terk edilen taşınır üzerinde aynı hakka sahip olanların hakları terkten etkilenmez, HAAB/ SİMONİUS/ SCHERRER/ ZOBL, 1066/16; EREN, Mülkiyet Hukuku, s. 526; ERGÜNE, s. 300-302; VARDAR HAMAMCIOĞLU, s. 54, 55.

sıdır. Taşınır mülkiyetinin terk yoluyla sona erdirilmesi, zilyetliğin terk edilmesini gerektirmektedir²⁵. Yani terkin gerçekleşebilmesi için zilyetliğin hâkimiyet alanından sürekli olarak çıkarılması gerekmektedir. Nitekim TMK m. 976 gereği zilyetliğin geçici kaybı, zilyetliği sona erdirmemektedir²⁶.

Malikin taşınır üzerinde dolaylı zilyet olması halinde terk; dolaysız zilyede feragat beyanının yapılmasıyla mümkün olur. Zira taşınır, malik tarafından fiilen elden çıkarılmayacaktır²⁷. İki unsurun bir araya gelmesiyle sahipsiz hale gelen taşınır, yeni dolaysız zilyet tarafından sahiplenme yoluyla kazanılabilir. Netice olarak taşınır mülkiyetinin terk yoluyla kaybı, zilyetliğin terkinin mülkiyet hakkından feragat iradesiyle yapılmasıyla gerçekleşmektedir²⁸.

Taşınırın, maliki tarafından kaybedilmesi halinde terk iradesi yoktur. Ancak malik, taşınırı bulamayacağına kanaat getirip aramayı bırakırsa terk iradesinin varlığından söz edilebilir²⁹.

Tasarruf işlemi, taşınır mülkiyetinin terki açısından hakkı sona erdirir niteliktedir. Söz konusu işlem ile taşınır mülkiyetinin sahibi mülkiyet hakkını kaybedecek, taşınır sahipsiz eşya konumuna gelecektir. Bu taşınır malikinin taşınır üzerindeki tasarruf yetkisinin doğal bir sonucudur³⁰.

Taşınır mülkiyetinden feragat ile kişi, mülkiyeti ileriye etkili şekilde kaybetmektedir³¹. Terk iradesi, herkese karşı mülkiyet hakkından feragat etmeye ilişkindir. Bu sebeple belirli bir kişi lehine mülkiyetten vazgeçme halinde taşınırın terkinden bahsedilemez³².

²⁵ Zilyetliğin terkinin mülkiyet hakkından feragat iradesiyle yapılması halinde işlem dar anlamda tasarruf işlemi olmaktadır. Bu iradeye sahip olmaksızın yapılan terk işlemi geniş anlamda tasarruf işlemi niteliğine sahiptir. Taşınır üzerinde hak sahibi olmayan kişinin taşınırın zilyetliğini terk etmesi geniş anlamda bir tasarruf işlemi niteliğindedir. Bu halde zilyetliği terk eden kişi zilyetliğin sağladığı haklardan feragat etmiş olacaktır, **VARDAR HAMAMCIOĞLU**, s. 26; **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, s. 86 vd.; **GÖKHAN ANTALYA**, Eşya Hukuku Zilyetlik, C. IV, Seçkin Yayınevi, İstanbul 2019, s. 293 vd.

²⁶ **ANTALYA**, Zilyetlik, s. 293 vd.

²⁷ “Dereceli zilyetlikte eşya dolaysız zilyedin fiili hâkimiyeti altındadır. Bunun içindir ki, zilyetliğin dolaylı zilyet tarafından teknik anlamda terki, kanaatimizce söz konusu olmayacaktır. Dolaylı zilyet olsa olsa zilyetlik hakkından vazgeçebilir (feragat edebilir)” **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 161; **ERGÜNE**, s. 298, 299;

²⁸ **VARDAR HAMAMCIOĞLU**, s. 26; Zilyetliğin mülkiyet hakkından feragat etme iradesiyle bırakılması nitelikli bir zilyetliği bırakma eylemidir. Bu anlamda mülkiyetin terki bir tasarruf işlemiyken haktan feragat iradesi olmaksızın yapılan zilyetliğin terki yalın ve sıradan bir maddi fiil niteliğindedir. Dolayısıyla hukuki işleme ilişkin hususlar geçerli olmaz, **SEROZAN**, Eşya Hukuku I, s. 137.

²⁹ **ALEXANDER BRADE/JAN BENJAMİN VOGEL**, Die Dereliktion beweglicher Sachen (§ 959 BGB) | JA 2014, 412-417 (<https://beck-online.beck.de/Home>, Erişim tarihi 01.03.2021).

³⁰ **RONA SEROZAN**, Taşınır Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2007, s. 326; **EGE TÜREL EREN**, Kazandırmanın Hukuki Sebebi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 39-41.

³¹ “Feragatte terk edilen hakkın kendisidir. Feragat birine doğrudan veya dolaylı olarak faydalı olabilir. Çünkü feragat neticesinde terk edilen bir hak başkası tarafından iktisap edilebilir hale gelmektedir. Kural olarak bütün haklardan feragat edilebilir. Feragat ile hak sona erer. Feragat tek taraflı bir irade beyanı ile gerçekleştirilebilir. Ancak örneğin taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkından feragat için tapuda resmi şekilde terkinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Kural olarak tasarruf işlemine konu olabilecek bütün haklardan feragat edilebilir”, **AYİTER**, s. 27-28; “Feragat genel ve teknik bir kavramdır. Mülkiyet hakkından feragat terk kapsamındadır.”, **ZEKERİYA KÜRŞAT**, Paylı Mülkiyetin Sona Ermesi, Arıkan Yayınevi, İstanbul 2008, s. 94 vd.; **VARDAR HAMAMCIOĞLU**, s. 101, 102; BGB § 959’da terk; feragat iradesi ve eşya üzerindeki zilyetliğin ortadan kalk-

C. Taşınır Mülkiyetinin Terkine İlişkin Yargı Kararlarının Değerlendirilmesi

Terk tasarruf işlemi niteliğinde bir hukuki işlem olması sebebiyle taşınır malikinin terk iradesine sahip olması gerekmektedir. Bu irade, terk sonucunu doğuracak nitelikte olmalıdır.

Yargıtay'a intikal eden bir olayda³³ davacı, terk iradesi olmadığından taşınırın zilyetliğini geçici olarak kaybettiğini ileri sürmüştü, davalı Maliye Hazinesi ise taşınırın terk yoluyla kaybedildiğini belirtmiştir. Davacı anonim şirket, lehine kırk dokuz yıllık irtifak hakkı tanınan limana ithal ettiği hurda demirleri boşaltmaktadır. Söz konusu işlem esnasında davacı şirket demirlerin bir kısmını denize düşürmüştür. Bunun üzerine davalı Maliye Hazinesi ise söz konusu demirler üzerinde hak iddiasında bulunmuştur. Davalı taraf, şirketin demirleri denize düşürmesiyle sahipsiz hale geldiğini savunmuştur. Bu hususta ilk derece mahkemesi, denize düşen hurda demirlerin hukuki durumuna ilişkin tespitini yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Mahkeme gemilerin limanlardan yararlanma hakkının limanlara yanaşma ve yüklerinin boşaltılmasına ilişkin süre ile sınırlı olduğunu ifade etmiştir. Öyle ki gemiler limanlardan yararlanmaya ilişkin sürelerle riayet etmeli, yüklerinin limana boşaltılması hususunda gerekli tedbirleri almalıdır. Gerekli önlemlerin alınmayarak demirlerin denize düşmesine neden olunması ve sonrasında denizden ivedilikle çıkarılmaması mahkeme nezdinde mülkiyetin terki olarak yorumlanmıştır. Aksi takdirde denizler üzerinde özel ve tüzel hâkimiyet tanınması anlamına gelebilecek hukuka aykırı bir sonuç çıkacağı ifade edilmiştir. Sonuç itibarıyla demirler şirket tarafından terk edilmiş sayıldığı için söz konusu mülkiyet hazineye intikal etmiş sayılarak dava reddedilmiştir. Bunun üzerine karar temyiz edilmiştir.

Karar için verilen mütalaada olay kapsamında değerlendirilmesi gereken iki unsur olduğu ifade edilmiştir. Bunlardan ilki, şirketin demirler üzerinde zilyetliğinin kaybına, ikinci ise şirketin terk iradesine ilişkindir. TMK m. 778³⁴, taşınırın mülkiyetinin terk edilmesi suretiyle kaybedileceğini ifade etse de terk şartlarına ilişkin bir açıklık yoktur. Ancak ilgili hükümde zilyetliğinin kaybının tek başına mülkiyetin kaybı sonucu doğurmayacağı ifade edilmiştir. İlk derece mahkemesi, şirketin demirlerin zilyetliğini denize düşme neticesinde kesin ve sürekli bir biçimde kaybettiğini ifade etmiştir. Ayrıca Mahkeme, demirlerin denizden ivedi şekilde çıkarılmamasını terke ilişkin iradenin varlığı olarak değerlendirmiştir. Dolayısıyla ilk derece mahkemesi demirlerin şirket tarafından denize düşürülmesi ile sahipsiz hale geldiğine hükmetmiştir. Zira Mahkemeye göre terkin şartlarına ilişkin zilyetliğin sürekli ve kesin kaybı ile terk iradesi mevcuttur³⁵.

ması hali olarak düzenlenmiştir. **WOLFGANG HAU/ROMAN POSECK**, BeckOK BGB, 57. Edition, C.H.BECK München, 2021, BGB § 959 Rn.2, 3 (<https://beck-online.beck.de/Home>, Erişim tarihi 01.03.2021).

³² **JÜRGEN OECHSLER**, Münchener Kommentar zum BGB, 2020, §953–984, § 959 Rn.3-7 (<https://beck-online.beck.de/Home>, Erişim tarihi 01.03.2021).

³³ **İLHAN HELVACI**, Borçlar Hukuku Miras Hukuku ve Eşya Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalaalar, 2000-2005, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, s. 579 (05.09.2001 tarihinde Aliğa Asliye Hukuk mahkemesinde açılan 2001/4193E., 2003/1288K. Sayılı ilk derece mahkemesinin verdiği karar ve karar için verilen mütalaanın değerlendirmesi yapılmıştır).

³⁴ RG 04/04/1926, S. 339, 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi.

TKM m. 702'de: "Menkulün mülkiyeti sahibi tarafından terk edilmedikçe veya başkası tarafından iktisap olunmadıkça yalnız yeddin inkıtai ile zayi olmaz" denilmiştir. Söz konusu uyumsuzluk için açılan dava tarihi TMK'nın yürürlük tarihinden önce olduğundan TKM'e göre değerlendirme yapılmıştır.

³⁵ **HELVACI**, Mütalaalar, s. 582-595.

İlgili mütalaada şirketin demirlerin zilyetliğini ve mülkiyetini kaybetmediği belirtilmiştir³⁶. Zira fiili hâkimiyetin geçici kaybı halinde zilyetlik kaybedilmiş sayılmaz³⁷. Şirketin düşen demirlere ilişkin hâkimiyeti yeniden kurması mümkün olmayacak biçimde sürekli olarak kaybetmesi halinde zilyetlik yitirilmiş sayılabilir. Fiili hâkimiyetin sürekli olarak kaybedilmesi ticaret ve yaşam ilişkilerine hâkim olan esaslara göre tespit edilir. Zilyetliğin sürekli kaybı eşyadaki fiili hâkimiyetin tekrar sağlanmasının imkansız olması durumudur³⁸.

Söz konusu şirket liman üzerinde kırk dokuz yıl süreyle irtifak hakkına sahiptir. Bu hakkın varlığına güvenerek şirket, demirlerin çıkarılmasında gecikmiştir. Mütalaada şirketin, irtifak hakkına istinaden demirleri her zaman denizden çıkarabileceği dolayısıyla fiili hâkimiyeti sürekli olarak kaybetmediği ifade edilmiştir. Aynı şekilde şirket, zilyetliği terk iradesine de sahip değildir. Yani demirlerin şirketin iradesiyle denize atılması gibi bir durum söz konusu değildir. Dolayısıyla zilyetliğin kaybedildiğinin kabulü halinde bile terk iradesinin olmayışı terkin oluşmasına engel olmaktadır³⁹.

Mahkeme, hurda demirlerin hemen toplanmamış olmasını zilyetliğin terki kapsamında değerlendirmiştir. Bu yorum neticesinde demirler sahipsiz eşya konumuna gelmiştir. Mütalaada bu durumun yalnızca TMK m. 768'de düzenlenen sahipsiz hayvanlar açısından geçerli olabileceği ifade edilmiştir. TMK m. 768/1'de: "*Tutulan av hayvanları yeniden serbest kalır ve sahipleri onları gecikmeksizin ve ara vermeksizin aramaz ve tekrar tutmak için uğraşmazsa sahipsiz duruma gelirler*" denilmiştir. Dolayısıyla şirketin vakit kaybetmeksizin demirleri denizden çıkarmaması zilyetliği ve mülkiyeti kaybetme sebebi sayılmamalıdır⁴⁰. Ayrıca mahkeme, kararında deniz üzerinde ve altında özel ve tüzel fiili hâkimiyet söz konusu olamayacağı gerekçesiyle terk sonucunun doğduğunu ileri sürmüştür. Ancak şirket, demirlerin zilyetliğini tekrar elde edebilecek durumdadır. Aynı zamanda liman üzerinde şirket lehine irtifak hakkı kurulmuştur. Şirket, zilyetliğini geçici olarak kaybettiği demirlerin halihazırda malikidir. Dolayısıyla mülkiyet hakkı, kazandırıcı zamanaşımına ilişkin şartlar meydana gelmediği sürece yalnızca sürenin geçmesiyle sona ermeyecektir⁴¹.

Kararda denizlerde terk edilen mal ve eşyaların mülkiyetinin devlete ait olduğu da ifade edilmiştir. Mütalaada demirlerin terk edilmiş olduğu varsayımında bile devletin bu yönde bir hak iddia edebilmesinin söz konusu olmadığı belirtilmiştir. Zira TMK m. 715/1'de: "*Sahipsiz yerler ve yararı kamuya ait mallar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır*" denilmiştir. Söz konusu hüküm taşınmaz mallar için öngörülmüştür. Devletin sahipsiz taşınırların devlete geçeceğine ilişkin ise bir hüküm bulunmamaktadır⁴². Ayrıca "*Sahipsiz şeyler*" başlıklı TMK m. 767'de; "*Sahipsiz bir taşınırı malik olmak iradesiyle zilyetliğini geçiren kimse onun maliki olur*" denilmiştir. Görüldüğü üzere Kanun hükmünde sahiplenmenin malik olma iradesine sahip olması aranmaktadır⁴³. Dolayısıyla malik olma iradesi

³⁶ HELVACI, Mütalaalar, s. 582-595.

³⁷ Y. 1HD, 27.05.2010, 2010/5248E., 2010/5995K.

TMK m. 976 gereği fiili hâkimiyetin geçici sebeplerle kullanılamaması veya kullanma olanağının ortadan kalkması zilyetliği sona erdirmeyecektir, ANTALYA, Zilyetlik, s. 293 vd.

³⁸ ANTALYA, Zilyetlik, s. 293 vd.

³⁹ HELVACI, Mütalaalar, s. 585.

⁴⁰ HELVACI, Mütalaalar, s. 585.

⁴¹ HELVACI, Mütalaalar, s. 589, 590.

⁴² ERGÜNE, s. 301.

⁴³ HASAN ERMAN, Eşya Hukuku Dersleri, Der Yayınları, İstanbul 2020, s. 131 vd.; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 866 vd.; ERGÜNE, s. 233; SEROZAN, Taşınır Eşya Hukuku, s. 304; ŞEREF ERTAŞ, Eşya Hukuku, Barış Yayınları Fakülte Kitabevi, İzmir 2020, s. 504 vd.

olmaksızın eşyanın zilyetliğini elinde bulunduran kişi, sahiplenme yoluyla mülkiyeti kazanamayacaktır⁴⁴. Devletin de böyle bir istekle hareket etmesi söz konusu olmaz⁴⁵. Ayrıca burada önem arz eden husus; devletin denizler üzerindeki ve dibindeki egemenliğinin özel hukuk anlamındaki zilyetlikle ilgisinin olmamasıdır⁴⁶. Dolayısıyla devlet, demirler üzerinde zilyet olamayacak ve sahiplenme suretiyle mülkiyeti kazanamayacaktır⁴⁷.

Mahkemenin verdiği karar ve ilgili mütalaa incelendiğinde şirketin hurda demirlerinin mülkiyetini kaybetmediği görüşünün isabetli olduğu söylenebilir. Zira olayda taşınırın terki için aranan unsurların oluşmadığı görülmektedir. Terkten bahsedebilmek için şirketin demirler üzerindeki zilyetliğini sürekli olarak kaybetmesi gerekmektedir. Olay nezdinde şirketin irtifak hakkı kurduğu limanda düşen demirleri derhal çıkarmaması, zilyetliğin kaybı olarak nitelendirilemez. Zira demirlerin düştüğü yerden çıkarılması mümkündür. Yani demirler üzerindeki hâkimiyetin kaybı geçicidir. Bununla birlikte şirketin demirlerin zilyetliğini kaybettiğinin kabulünde bile terkin gerçekleştiği söylenemeyecektir. Zira şirket demirlerin mülkiyetini terk yoluyla kaybetme iradesine sahip değildir.

Yine benzer bir olayda davacının denize düşen demirlerin mülkiyetin tespitine ilişkin açtığı davayı ilk derece mahkemesi kabul etmiştir. Olayda davacı, ilgili limanda irtifak hakkı sahibi olduğu iskeleden yükleme ve boşaltma yaparken hurda demirleri denize düşürmüştür. Hurda demirler ise davalı hazine tarafından ihale ile satışa çıkarılmıştır. İlk derece mahkemesi, davacının, bu demirler üzerindeki mülkiyet hakkı terk edilmediğinden buluntu hükümlerinin uygulanamayacağına, iskelenin her yönünden elli metre mesafede denize düşen hurda demirlerin mülkiyetinin kendisine ait olduğuna ilişkin talebini kabul etmiştir. Karar temyiz edilmiştir. Davalı hazinenin hurda demirleri ihaleye çıkarması üzerine bu işlemin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla davacı şirket idare mahkemesine başvurarak ihalenin iptalini talep etmiştir. İdare Mahkemesi ilgili koyda birden fazla iskele bulunduğu ve bu iskelelere yanaşan gemilerden denize düşen hurda demirlerin kime ait olduğunun belirlenemeyeceğini ifade etmiştir. Dolayısıyla denize düşen demirler, TMK ve TTK anlamında denize düşen ve sahipsiz hale gelen taşınırlar olarak nitelendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda idare mahkemesi, demirlerin ihaleye çıkarılmasını İhale Kanunu ve ilgili düzenlemelere uygun bulmuş ve talebi reddetmiştir. Karar Danıştay denetiminden geçerek kesinleşmiştir. İdare mahkemesinin verdiği karar doğrultusunda Yargıtay Hukuk Dairesi ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. İlk derece mahkemesi kararında direnmiş, bunun üzerine Yargıtay Hukuk Genel kurulu hukuk dairesinin bozma kararına uyulması gerekirken, önceki kararda direnilmesini usul ve yasaya aykırı bulmuştur. Netice itibarıyla denize düşen demirlerin sahipsiz olduğuna hükmedilmiştir⁴⁸.

Bu olayda da şirketin terke ilişkin iradesi bulunmamaktadır. Aynı şekilde şirketin zilyetliği kesin ve sürekli olarak terk etmemiştir. Üstelik şirketin liman üzerinde kırk dokuz yıllık irtifak hakkı bulunmaktadır. Bu gerekçelerle YHGK'nın verdiği kararın hukuken isabetli olup olmadığı tartışmaya açıktır.

İsviçre Federal Mahkemesi kararında⁴⁹ da; kar amacı gütmeyen bir kuruluşa verilmesi için evin önüne bırakılan atık kağıtların zilyetliğinin kaybedilmediği ifade edilmiştir.

⁴⁴ EREN, Mülkiyet Hukuku, s. 510.

⁴⁵ HELVACI, Mütalaaalar, s. 592, 593.

⁴⁶ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 54 vd.

⁴⁷ HELVACI, Mütalaaalar, s. 592, 593.

⁴⁸ YHGK, 14.12.2008, 2008/4-781E., 2008/761 (ERGÜNE, s. 298).

⁴⁹ BGE 115 IV 104 S. 107, 1989 (http://relevancy.bger.ch/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F15-IV-104%3Ade&lang=de&type=show_document, Erişim tarihi 01.03.202).

Zira burada önemli olan ilk unsur, şey üzerindeki hâkimiyetin halen devam ediyor olmasıdır. Bu noktada bunun kamuya açık alana konulmasının önemi bulunmamaktadır. İkinci unsur ise kişinin terk iradesinin olmamasıdır. Atıkları koyan kişi için bu kağıtların bir çöpçü veya herhangi bir üçüncü kişi tarafından edinilmesinin önem arz etmediği ihtimalde, terk iradesinin olduğu söylenebilir. Ancak mahkeme tarafından; kişinin, atık kağıtları kar amacı gütmeyen kuruluşun edinmesi için bıraktığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla taşınır mülkiyetinin terk yoluyla kaybindan bahsedilemez. Bu anlamda burada taşınırın mülkiyetinden üçüncü kişi lehine feragat edildiği söylenebilir⁵⁰.

Başka bir kararda⁵¹ ise taşınır mülkiyetinin terki ile imhası amacıyla bırakılması arasındaki fark ortaya konulmuştur. Kişinin hâkimiyet alanından çıkarmak istediği taşınırı, kapısının önüne koyması ve bir başka kişinin taşınırın mülkiyetini kazanmasını önemsememesi durumunda terk iradesinin olduğu söylenebilir. Ancak kişi, imha edilmesi amacıyla mektuplarını, diğer kişisel belgelerini, banka kayıtlarını veya iş evraklarını çöpe atması halinde bunların herhangi bir üçüncü kişi tarafından alınmasını ve önceki sahibine karşı kullanılmasını istemez. Bu gibi durumlarda irade, haktan feragatle ilişkin değil, onları bir çöp imha tesisinde imha etmek içindir. Aynı şekilde belirtilen kararda, sanatçının imha edilmesi amacıyla kapısının önüne koyduğu resimlerin sahipsiz hale gelip gelmeyeceği üzerinde durulmuştur. Mahkeme, kararda sanatçının, resimlerinin başka kişilerin hâkimiyetine girmesini istemesi halinde hukuki işleme konu edebileceğini ifade etmiştir. Ancak sanatçı, bunu yapmamış ve resimleri atık olarak bırakmıştır. Dolayısıyla mahkeme, sanatçının resimlerin imhasını amaçladığına kanaat getirmiştir. Burada sanatçının eserlerinin tanımadığı kişilerde bulunmasını istemeyeceği, yaptığı iş icabı resimleri kapının önüne koymasının terk iradesi olarak yorumlanamayacağı kabulünden yola çıkmıştır. Sonuç olarak, kapının önüne konulan resimlerin üçüncü kişi tarafından sahiplenilemeyeceğine hükmedilmiştir. Burada sanatçının iradesi; taşınırın, atık imhasından sorumlu kişi tarafından imha edilmesine ilişkindir. Nitekim başka bir kararda⁵² kişinin evsel atıklarının imha edilmesi için kapının önüne koymasında terk iradesinin var olduğunu ifade edilmiştir. Burada kişi, atıkların üçüncü bir kişi tarafından alınmasını önemsememekte ve mülkiyet hakkından feragat etmektedir⁵³.

Neticede kişinin şahsi ve özel nitelikli taşınırının çöpe atılması veya çöp çevresine konulmasının imha niyetiyle yapıldığı söylenebilir. Kararlar açısından bakıldığında; kişinin mektuplarını, diğer kişisel belgelerini, banka kayıtlarını, iş evraklarını veya ressam ise resimlerini bırakması terk iradesiyle değil, imha edilmesi amaçlıdır. Dolayısıyla malikin özel bir niteliği bulunmayan bir taşınırı, örneğin bir vazoyu veya eskiden kıyafetlerini terk iradesiyle bıraktığı kabul edilmelidir. Burada malik, sahip olmak istemediği taşınırları isteyen veya ihtiyacı olan kişilerin sahiplenmesine açık hale getirmektedir.

⁵⁰ Aynı yönde; taşınırın hayır kurumlarının kapısına karşı tarafa mülkiyeti kazandırma iradesiyle bırakılması hayır kurumunun kabulünü bekleyen somut bir devir önerisidir, **SEROZAN**, Eşya Hukuku I, s. 334; **ERGÜNE**, s. 301; **VARDAR HAMANCIOĞLU**, s. 263.

⁵¹ LG Ravensburg, Urteil vom 03. 07. 1987 - 3 S 121/87 (NJW 1987, 3142), (<https://beck-online.beck.de/Home>, Erişim tarihi 01.03.2021).

⁵² OLG Stuttgart JZ 1978, 691, **OECHSLER**, MüKoBGB, § 959 Rn.3-7 (<https://beck-online.beck.de/Home>, Erişim tarihi 01.03.2021).

⁵³ Bu olay açısından taşınırın terki olabileceğini gösteren işaretlerden biri ise değerinin düşük olması olabilir. Nitekim kişinin, toplu taşımada değerli bir mücevherini bırakması halinde terk iradesiyle hareket etmediği söylenebilecektir. **BRADÉ/VOGEL**, 414.

III. Taşınır Mülkiyetinin Terkine İlişkin Tasarruf İşleminin Hüküm ve Sonuçları

A. Genel Olarak

Taşınır mülkiyeti, zilyetliğin terk iradesiyle bırakılması sonucu sahipsiz hale gelir⁵⁴. Aynı şekilde taşınırın çalındığı, kaybolduğu hallerde de malik, mülkiyet hakkından feragat ettiğine ilişkin beyanda bulunursa taşınır yine sahipsiz hale gelecektir. Dolayısıyla zilyetliği bu yollarla elinde bulunduran kötünietli zilyet için mülkiyeti kazanma yolu açılmış olur. Sahipsiz eşya statüsüne giren taşınır “Sahipsiz şeyler” başlıklı TMK m. 767’de düzenlenmiştir. Kanun hükmüne göre sahipsiz bir taşınırı malik olmak iradesiyle zilyetliğine geçiren kimse mülkiyeti sahiplenme yoluyla kazanmaktadır⁵⁵. Bu hususta bir taşınırı sahiplenme ile kazanacak kişinin ayırt etme gücüne sahip olması ve bu yönde iradesinin bulunması gerekmektedir⁵⁶.

Sahipsiz kalan taşınır eşyanın zilyetliğini ele geçiren kişi, mülkiyeti derhal kazanmaktadır. Bu husus taşınmazlarda TMK m. 707’de düzenlenen işgale benzemektedir. Ancak taşınır ve taşınmaz eşyada sahipsiz eşya kavramı hususunda farklılık bulunmaktadır⁵⁷.

TMK m. 768’de ise sahipsiz duruma gelen hayvanlara ilişkin bir düzenleme bulunmaktadır. Bu düzenlemeye göre tutulan av hayvanlarının sahipsiz hale gelmesi için yeniden serbest kalmaları gerekmektedir. Ayrıca söz konusu hayvanlar sahipleri tarafından gecikmeksizin ve ara vermeksizin aranmamalıdır. Sahipleri hayvanları gecikmek suretiyle aramaya başlasa bile yine de hayvanlar sahipsiz duruma gelmiş sayılacaktır. Aynı şekilde tutulan av hayvanlarının tekrar tutulması için uğraşılması halinde hayvan sahipsiz konuma gelmemektedir. Vahşileşen hayvanlar açısından ise sadece vahşileşmesi değil sahiplerine dönmemesi hali de mevcut bulunmalıdır. Hükümün son fıkrasında da arı oğulunun başkasının taşınmazına uçması halinde sahipsiz hale gelmeyeceği düzenlenmiştir⁵⁸.

Sahipsiz mal haline gelmemiş taşınırların sahiplenme yoluyla kazanılması mümkün değildir. Örneğin, kaybedilen, unutilan veya malikinin rızası dışında elinden çıkan taşınırlar sahipsiz değildir. Bu tür bir taşınıra sahipsiz olduğu düşüncesiyle zilyet olan kişi sahiplenme yoluyla mülkiyeti kazanamaz. Bu hususta iyiniyetli olsa bile TMK m. 988 anlamında mülkiyeti elde edemez. Aynı şekilde bulunmuş eşya hükümlerine göre de söz konusu eşyayı kazanamayacaktır. Zira burada kişi, taşınırı sahipsiz eşya kapsamında değerlendirmiştir. Dolayısıyla bulunmuş eşyaya ilişkin TMK m. 769 vd. hükümlerde öngörülen ödevleri yeri-

⁵⁴ Taşınır mülkiyetinin terk edilmesi halinde taşınırın kendisi ve bütünleyici parçaları tasarruf işlemine dâhildir. Eklentiler ise taşınır ile birlikte terk edilmiş olması haline tasarruf işlemi kapsamındadır, **ERGÜNE**, s. 301.

⁵⁵ Sahiplenmenin hukuki niteliği konusunda doktrinde tartışma vardır. Sahiplenmeyi “bir irade etkinliği, geniş anlamda örtülü bir irade beyanı ile oluşan tek taraflı bir hukuki işlem” olarak gören görüşün yanında sahiplenmeyi hukuki işlem olmasa da hukuki işleme ilişkin kuralların uygulanması gereken hukuki bir fiil olarak gören bir başka görüş de vardır. Bunun yanında sahiplenmeyi hukuki fiil kapsamında maddi fiil olarak gören bir başka görüş de vardır. Bu tartışmaya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **AYDIN AYBAY/HÜSEYİN HATEMİ**, Eşya Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 144; **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, s. 866 vd.; **EREN**, Mülkiyet Hukuku, s. 510; **ERMAN**, s. 132 vd.; **ERGÜNE**, s. 235; **SİRMEN**, s.511 vd.; **SEROZAN**, Taşınır Eşya Hukuku, s. 304.

⁵⁶ **ERMAN**, s. 131vd; **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, s. 866 vd.; **ERGÜNE**, s. 233; **SEROZAN**, Taşınır Eşya Hukuku, s. 304; **ERTAŞ**, s. 504 vd.; **EREN**, Mülkiyet Hukuku s. 510.

⁵⁷ **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, s.866 vd.; **SEROZAN**, Taşınır Eşya Hukuku, s. 304; **ERTAŞ**, s. 504 vd.; **EREN**, Mülkiyet Hukuku, s. 508.

⁵⁸ **ÖMER UĞUR GENÇCAN**, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Yorumu, C.3, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, s. 2992; **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, s. 866 vd.

ne getirmemiş olacak ve bu kapsamda mülkiyeti kazanamayacaktır⁵⁹. Ancak TMK m. 777 çerçevesinde kazandırıcı zamanaşımı ile söz konusu taşınır iktisap edilebilir.

B. Taşınırın Birlikte Mülkiyete Konu Olması Halinde Payın Terki

Bir taşınırın mülkiyetinin birden fazla kişiye ait olması durumunda birlikte mülkiyet söz konusudur. Taşınır üzerinde elbirliği ve paylı mülkiyet yoluyla birlikte mülkiyet tesis edilebilir. Paylı mülkiyette paydaşların payından⁶⁰ feragat etmesi mümkündür⁶¹. Elbirliği mülkiyetinde ise konusu ise pay sahibinin katılma payı ortaklığa ayrılmaz biçimde bağlı olduğundan paydan feragat edilemez⁶².

Tek başına mülkiyette ise kişinin malik olduğu taşınır üzerindeki hakkından feragat etmesi terk olarak adlandırılır. Paylı mülkiyette paydaşların payından feragat etmesi de payın terki ifadesiyle incelendiği görülmektedir⁶³. Her ne kadar paylı mülkiyette payın terki ifadesi kullanılsa da taşınır mülkiyetinin terki ile farklılıkları mevcuttur⁶⁴. Payın terki ilişkin tasarruf işlemi pay sahibi, birlikte zilyetliği, söz konusu taşınır mülkiyetini kaybetme iradesiyle bırakmaktadır. İşlem sonucunda paydaş, mülkiyet hakkını kaybetmektedir. Ancak paydaş terkten önce paydaşlığa ait bazı borçlardan sorumluluğu devam etmesi mümkündür⁶⁵.

Taşınır mülkiyetinin terki ile taşınır üzerindeki mülkiyet hakkı ortadan kalkar. Payın terkinde payından feragat eden paydaşın payı taşınırın tamamına yönelik olmadığından paylı mülkiyete konu olan eşya sahihsiz hale gelmemektedir. Zira taşınır üzerinde halen pay sahibi olan diğer paydaşlar bulunmaktadır⁶⁶.

⁵⁹ SEROZAN, Taşınır Eşya Hukuku, s. 305; ERGÜNE, s. 234; AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ, s. 591, 592

⁶⁰ Paylı mülkiyette pay kavramına ilişkin açıklamalar için bkz. GÖKÇEN TOPUZ, "Paylı Mülkiyet Hissesinin Haczi ve Satışı" Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 17.1, s. 92, 93; ZEYNEP ÖZCAN, Paylı Mülkiyette Paydaşların Yetkileri ve Yükümlülükleri, Yetkin Yayınevi, Ankara 2013, s.50 vd.; ÇAĞRI ŞENSÖZ, Paylı Mülkiyet Kavramı ve Paylı Mülkiyetin Sona Ermesi, Yetkin Yayınevi, Ankara 2018, s. 40; İLKER ÖZTAŞ, Paylı Mülkiyette Paydaşın Kullanma ve Yararlanma Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2011, s. 6 vd.

⁶¹ "Müşterek (paylı) mülkiyette her bir paydaş, kendi payı bakımından bağımsız malik gibi hak ve yetkilere sahiptir", ABDÜLKADİR ARPACI, "Müşterek (Paylı) Mülkiyette Pay Üzerinde İntifa Hakkı Kurulmasının Diğer Paydaşlara Etkisi", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 20, 2014, s. 981 vd.

⁶² ERGÜNE, s. 302.

⁶³ Payın terki ifadesi için bkz. KÜRŞAT, s. 94, 95; ERGÜNE, s. 302; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 375 vd.

⁶⁴ "Paylı mülkiyette her paydaş payından feragat edebilir. Buradaki feragat, TMK. m. 717 anlamında bir terk değildir. Zira, terkin kabul edilmesi halinde, terkedilen pay, sahihsiz eşya haline geleceğinden, TMK. m. 707'ye göre işgal edilmesi veya sahiplenilmesi söz konusu olabilir. Oysa, paylı mülkiyette pay, maddî bir mal olmayıp, fikrî, soyut bir değer olduğundan mülkiyet objesi olamaz. Bu sebeple, işgale veya sahiplenmeye maddî mallar konu olabileceği için, payın işgali veya sahiplenilmesi mümkün değildir. Diğer taraftan, pay, paydaşın, paylı eşya üzerindeki hâkimiyete sayısal anlamda bir katılma yetkisini ifade ettiğinden, feragat sonunda sadece diğer paydaşların payları, feragat edilen pay oranında artar. Böylece, payından feragat eden paydaş, paylı mülkiyet ilişkisinden ayrılmış olur", EREN, Mülkiyet Hukuku, s. 97.

⁶⁵ AYDIN AYBAY, Müşterek Mülkiyetin Sona Ermesi (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Doçentlik Tezi), İstanbul, 1964 s. 20, 21; KÜRŞAT, s. 94-100.

⁶⁶ HİTZ, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, 414; HAAB/ SİMONIUS/ SCHERRER/ ZOBL, 1066/17 (Swisslex, Erişim tarihi 01.03.2021); KÜRŞAT, s. 98; ÖZCAN, s. 141, 142.

Paylı mülkiyette konu taşınırdaki pay sahibi olan paydaşın payı terk etmesi üzerine pay üzerindeki hak da sahipsiz hale gelmeyecektir. Paylı mülkiyette pay; mülkiyet hakkına katılma hususunda bir unsur niteliğinde olup terki halinde genel mülkiyet hakkının kullanımında bir boşluk olmamaktadır. Ayrıca hakkın sahipsiz hale geldiğinin kabulü, modern hukuktaki hak kavramına uygun düşmez⁶⁷. Nitekim kanunda da sahipsiz hale gelen hakkın kazanımına ilişkin bir hüküm sevk edilmiş değildir⁶⁸.

Bir başka görüş, terk edilen payın sahipsiz hale geleceğini ileri sürmektedir. Öyle ki görüşe göre; payın terki sonucunda sahipsiz kalan payın zilyetliğinin başka bir kimse tarafından malik olma amacıyla elde edilmesi halinde paya ilişkin hak kazanılabilecektir⁶⁹.

Paylı mülkiyette bir taşınır birden fazla kişinin mülkiyetindedir. Dolayısıyla paydaşlardan birinin payını terk etmesi taşınırı sahipsiz hale getirmemektedir. Nitekim paylı mülkiyette paydaşların söz konusu taşınır üzerinde belli bir paya sahip olduğu öngörülse de paydaşlar mülkiyet konusu taşınırın her yerinde hak sahibi niteliğindedir. Ayrıca hak niteliğini taşıyan pay sahipliği, payın terki ile sahipsiz kalamayacaktır. İfade edildiği gibi payın terki ile payın sahipsiz kalacağına kabulü, hakkın sahipsiz kalması sonucunu doğurmaktadır. Bu durum da hukukumuzda mümkün değildir.

Netice olarak payın terki sonucunda pay, sahipsiz kalmamakta diğer paydaşların paylarına eklenmek suretiyle varlığını devam ettirmektedir. Terk edilen pay, diğer paydaşların paylarına önalımda olduğu gibi eşit olarak paylaşılması gerektiği ileri sürülmektedir⁷⁰. Ancak terk edilen payın paylı mülkiyette paydaşlara payları oranında eklenmesi gerektiği de ifade edilmektedir. Bu yol tercih edilirse ortaklıktaki pay dengesi de korunmuş olacaktır⁷¹.

Payın diğer paydaşların payına eklenmesi ile paylı haktaki herhangi bir farklılık söz konusu olmamaktadır. Paydaşların sahip oldukları hukuk alanları büyümektedir⁷². Ayrıca payın terki, payın diğer paydaşa devrinden farklılık arz etmektedir. İlk olarak payın terkinde paydaş, payı terk iradesiyle bırakmaktadır⁷³. Aynı zamanda payın terkinde paydaşın kaybettiği hak ile diğer paydaşların kazandığı hukuki durum aynı değildir. Diğer paydaşlar terk edilen payın hukuki alanını kazanmaktadırlar. Yani paydaşlar, paydaşın payını elde etmektedirler. Burada paydaşların mülkiyeti kullanma ve yararlanma yetkilerinde artış olmaktadır. Bu durum paylı mülkiyette bulunan sınırlı aynı haktan vazgeçilmesi halinde ortaya çıkan hukuki sonuçla aynıdır. Nitekim her iki durum da yalnızca paydaşların hukuki alanlarında genişleme söz konusu olmaktadır. Bu husus “mülkiyet hakkının elastikliği prensibi”

⁶⁷ KÜRŞAT, s. 99; EREN, Mülkiyet Hukuku, s. 97.

⁶⁸ AYBAY, Müşterek Mülkiyetin Sona Ermesi, s. 21; KÜRŞAT, s. 99, 100.

⁶⁹ Bilgi için bkz. ERGÜNE, s. 302.

⁷⁰ BERTAN, s. 380.; KÜRŞAT, s. 99, 100.

⁷¹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 375 vd.; ŞENSÖZ s. 74, 75; AYBAY, Müşterek Mülkiyetin Sona Ermesi, s. 21; Paylı mülkiyette paydaşların haklara katılımında pay oranı etkili olmaktadır. Dolayısıyla paydaşların feragat edilen paya katılmasında da pay oranı etkili olmalıdır, KÜRŞAT, s. 100; Ancak payı büyük olan paydaşın payı oranında pay alması halinde ortaklığın tamamına yakın kısmını elinde bulundurması diğer paydaşlar açısından aleyhe durum teşkil edebileceği görüşü için bkz. FEYZİ NECMETİN FEYZİOĞLU, Şufa Hakkı, Nazari ve Tatbiki Hukuk Eserleri, 1959, s. 165 (Naklen: KÜRŞAT, s. 100).

⁷² AYBAY, Müşterek Mülkiyetin Sona Ermesi, s. 21; KÜRŞAT, s. 100.

⁷³ BANU BİLGE SARIHAN, Müşterek Mülkiyetin Sona Ermesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1994, s. 10.

olarak da ifade edilmektedir⁷⁴. Payın terki ile ilişkin bu sonuçlar kanun gereği gerçekleşmektedir⁷⁵.

Payın terki ile ilişkin olarak paydaş, terk iradesini tek taraflı ve varması gerekli olmayan ancak kesin bir irade beyanı ile ortaya koymalıdır. Tek başına mülkiyette olduğu gibi burada da paydaşın zilyetliği terk iradesiyle bırakması gerekmektedir. Paydaş, taşınırda zilyetse mülkiyeti diğer paydaşlara teslim etmelidir. Zilyet değilse de terk iradesinin bildirilmesi gerekmektedir. Paydaş taşınırın terk iradesini diğer paydaşlara bildirmeksizin terk etmesi durumunda taşınırın uğradığı zararlardan sorumlu olmaktadır. Zira TMK m. 693/1’de paydaşlara paylı mülkiyete konu taşınırın koruma yükümlülüğü yüklendiği söylenmektedir⁷⁶.

SONUÇ

Taşınır mülkiyetinin terki ile taşınır mutlak surette kaybedilmektedir. Taşınır mülkiyetinin terki, kişinin taşınırın zilyetliğini terk iradesiyle bırakması sonucu gerçekleşir. Ayrıca taşınırın zilyetliğinin sürekli kesin bir biçimde bırakılması gerekmektedir. Aksi takdirde taşınırın terkinden bahsedilemez. Dolayısıyla terkin iki unsuru barındırdığı görülmektedir. Ancak yargı kararlarında taşınır mülkiyetinin terkinde bu hususlar doğrultusunda değerlendirme yapılmadığı görülmektedir. Nitekim zilyetliğin geçici kaybedildiği ve terk iradesinin bulunmadığı durumlarda da taşınırın terk suretiyle sahihsiz hale geldiğine ilişkin kararlar mevcuttur.

Taşınır mülkiyetinin terki, nitelik itibarıyla tek taraflı bir tasarruf işlemidir. Terke ilişkin tasarruf işlemi, kişinin malvarlığının aktifinde yer alan bir ayni hakkı doğrudan azalttığından ayni niteliktedir. Söz konusu işlem ile kişi, taşınırda ilişkin mülkiyet hakkını başkasına kazandırmaksızın kaybetmektedir. Dolayısıyla işlem eksiltici tasarruf işlemi niteliğindedir. Malik taşınır mülkiyetinin terki ile taşınmazını ileriye etkili olarak kaybetmektedir. Bununla birlikte terke ilişkin işlem tasarruf işlemi olduğu için malikin fiil ehliyeti ve tasarruf yetkisi olması gerekmektedir.

Taşınır mülkiyetinin terki sonucunda taşınır, sahihsiz hale gelir. Böylelikle sahiplenme yoluyla iktisabı mümkün olacaktır. Terk edilen taşınır üzerinde paylı mülkiyet varsa payın terki söz konusu olacaktır. Ancak bu teknik anlamda bir terk değildir. Payın paydaş tarafından terk edilmesi neticesinde taşınır sahihsiz kalmamaktadır. Taşınırda pay sahibi olan paydaşların varlığı taşınırın sahihsiz kalmasını engellemektedir. Aynı şekilde paydaşın payı da sahihsiz kalmamaktadır. Hukukumuzda hakkın sahihsiz kalması gibi bir durum söz konusu değildir. Payın terki sonucunda pay, diğer paydaşların paylarına eklenmektedir. Ancak payın, paydaşların payına eşit veya payları oranında ekleneceği hususunda görüş ayrılıkları vardır. Burada terk edilen payın diğer paydaşlara payları oranında eklenmesi gerektiği görüşü daha isabetlidir. Paydaşlar, terk edilen payı elde etmemektedir. Paydaşların taşınır mülkiyetini kullanma ve yararlanma etkisinde artış olmaktadır. Paydaşların paya katılımında pay oranları etkili olduğundan, paydaşlar terk edilen payı, pay oranlarında kazanmalıdır. Bu halde ortaklıktaki pay dengesi korunmuş olacaktır.

⁷⁴ **AYBAY**, Müşterek Mülkiyetin Sona Ermesi, s. 21.

⁷⁵ **KÜRŞAT**, s. 99, 100; **AYBAY**, Müşterek Mülkiyetin Sona Ermesi, s. 21.

⁷⁶ **KÜRŞAT**, s. 99.

KAYNAKÇA

AKİPEK, JALE/AKINTÜRK, TURGUT/ ATEŞ, DERYA, Eşya Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul 2018.

ANTALYA, GÖKHAN, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt: V/1,1, Seçkin Yayınevi, İstanbul 2019.

ANTALYA, GÖKHAN, Eşya Hukuku Giriş Temel Kavramlar ve İlkeler, C.IV/I, Seçkin Yayınevi, İstanbul 2019 (Kısaltma: **ANTALYA**, Temel Kavramlar).

ANTALYA, GÖKHAN, Eşya Hukuku Zilyetlik, C. IV, Seçkin Yayınevi, İstanbul 2019 (Kısaltma: **ANTALYA**, Zilyetlik).

ANTALYA, GÖKHAN / TOPUZ MURAT, Medeni Hukuk Giriş – Temel Kavramlar – Başlangıç Hükümleri, Seçkin Yayınevi, İstanbul 2021.

ARPAÇI, ABDÜLKADİR, “Müşterek (Paylı) Mülkiyette Pay Üzerinde İntifa Hakkı Kurulmasının Diğer Paydaşlara Etkisi”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 20, 2014.

AYBAY, AYDIN, Müşterek Mülkiyetin Sona Ermesi (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Doçentlik Tezi), İstanbul, 1964.

AYBAY, AYDIN/HATEMİ, HÜSEYİN, Eşya Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.

AYİTER, KUDRET, Medeni Hukukta Tasarruf Muameleleri, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını No: 28-10, Ankara 1953.

BRADÉ, ALEXANDER / VOGEL, JAN BENJAMİN, Die Dereliktion beweglicher Sachen (§ 959 BGB) | JA 2014, 412-417.

HAU, WOLFGANG / POSECK, ROMAN, BeckOK BGB, 57. Edition, C.H.BECK München, 2021.

BERTAN, SUAD, Ayni Haklar, C.I, Balkan Basım ve Ciltevi, Ankara 1976.

BUZ, VEDAT, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Yetkin Yayınları, Ankara 2005.

EREN, FİKRET, Mülkiyet Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2020.(Kısaltma: EREN, Mülkiyet Hukuku).

EREN, FİKRET, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınevi, Ankara 2020. (EREN, Borçlar Hukuku).

TÜREL EREN, EGE, Kazandırmanın Hukuki Sebebi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019.

ERGÜNE, MEHMET SERKAN, Taşınır Mülkiyeti, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2017.

ERMAN, HASAN, Eşya Hukuku Dersleri, Der Yayınları, İstanbul 2020.

ERTAŞ ŞEREF, Eşya Hukuku, Barış Yayınları Fakülte Kitabevi, İzmir 2020.

ESENER, TURHAN / GÜVEN, KUDRET, Eşya Hukuku, Yetkin Yayınevi, Ankara 2019.

DURAL, MUSTAFA / ÖĞÜZ, TUFAN, Türk Özel Hukuku C.II Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi İstanbul 2019.

FEYZİOĞLU, FEYZİ NECMETTİN, Şufa Hakkı, Nazari Ve Tatbiki Hukuk Eserleri, 1959.

GENÇCAN, ÖMER UĞUR, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Yorumu, C.3, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.

HAAB, ROBERT / SİMONİUS, AUGUST / SCHERRER, WERNER / ZOBL, DİETER, Zürcher Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band IV: Das Sachenrecht, 1. Abteilung: Das Eigentum, Art. 641–729 ZGB, 2. Auflage, 1061-1069, Zürich.

HEINZ, REY, Die Grundlagen des Sachenrechts und das Eigentum, Grundriss des schweizerischen Sachenrechts, Band I, 3. Auflage, Bern 2007.

HELVACI, İLHAN, Borçlar Hukuku Miras Hukuku ve Eşya Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalaalar, 2000-2005, On İki Levha Yayınevi, İstanbul.

HİTZ, FLURİNA, Sachenrecht, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht Art. 641-977 ZGB, Art. 729; 3. Auflage, 412-414, 2016.

KILIÇOĞLU, AHMET, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Turhan Yayınevi, Ankara 2020.

KÄHR, MICHEL, Orell Füssli Kommentar zum ZGB, Herausgeber: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser, Art. 729, 3. überarbeitete Auflage, 1481-1482, 2016.

OECHSLER, JÜRGEN, Münchener Kommentar zum BGB, 2020, § 953–984.

KÜRŞAT, ZEKERİYA, Paylı Mülkiyetin Sona Ermesi, Arıkan Yayınevi, İstanbul 2008.

OĞUZMAN, KEMAL/SELİÇİ, ÖZER/OKTAY-ÖZDEMİR, SAİBE, Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2020.

OĞUZMAN, KEMAL/BARLAS, NAMİ, Medeni Hukuk, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020.

ÖZCAN, ZEYNEP, Paylı Mülkiyette Paydaşların Yetkileri ve Yükümlülükleri, Yetkin Yayınevi, Ankara 2013.

ÖZTAŞ, İLKER, Paylı Mülkiyette Paydaşın Kullanma ve Yararlanma Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2011.

SARIHAN, BANU BİLGE, Müşterek Mülkiyetin Sona Ermesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1994.

SEROZAN, RONA, Eşya Hukuku I, Filiz Kitabevi, 3. Bası, İstanbul 2014 (Kısaltma: **SEROZAN**, Eşya Hukuku I).

SEROZAN, RONA, Taşınır Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2007 (Kısaltma: **SEROZAN**, Taşınır Eşya Hukuku).

SEROZAN, RONA, Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018 (Kısaltma: **SEROZAN**, Medeni Hukuk).

SİRMEN, LALE, Eşya Hukuku, Yetkin Yayınevi, Ankara 2020.

ŞENSÖZ, ÇAĞRI, Paylı Mülkiyet Kavramı ve Paylı Mülkiyetin Sona Ermesi, Yetkin Yayınevi, Ankara 2018.

TEKİNAY, SELAHATTİN SULHİ, Menkul Mülkiyeti ve Sınırlı Ayni Haklar, Filiz Kitabevi, İstanbul 1994.

TOPUZ, GÖKÇEN, “Paylı Mülkiyet Hisselinin Haczi ve Satışı” Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 17. 1.

VARDAR HAMAMCIOĞLU, GÜLŞAH, Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı, On İki Levha Yayınevi, İstanbul 2014.